

ТЕСТИ НА ВИЗНАЧЕННЯ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

Щоб визначити загальну обдарованість дитини, вчителі можуть використати спеціальну анкету.

Анкета для вчителів „Визначення загальної обдарованості дитини”

Чи притаманне дитині:

- інтерес до розумової діяльності;
- компетентність, не властива вікові;
- пошук причин явищ, що спостерігаються;
- допитливість розуму, прагнення відкривати і досліджувати нове;
- різнобічні інтереси та потреба у різноманітній інформації;
- поширені знання;
- хороша пам'ять;
- багата фантазія, уява, винахідливість;
- пристрась до ігор, що потребують концентрації уваги та мають складні правила;
- вміння самотійно гратись та працювати;
- хороше володіння мовними засобами;
- великий активний словник;
- терплячість у навчанні та заняттях, що відповідають захопленням дитини;
- готовність прийняти участь у додаткових заходах, які підвищують інтерес до навчання (конкурси, олімпіади);
- інтенсивне читання книг, вивчення різноманітних друкованих матеріалів (атласів, словників, енциклопедій);
- глибокий інтерес до наукової літератури;
- захопленість, поличні і світоглядні інтереси;
- колекціонування, проведення інтересів у домашніх умовах;
- почуття гумору, підвищений інтерес до гумористичних малюнків;
- підвищене почуття відповідальності, ретельне виконання обов'язків;
- велика працездатність та прагнення працювати якомога довше;
- швидке оволодіння матеріалом;
- розвинене почуття справедливості;
- швидкість і точність виконання розумових операцій;
- розвинена координація та широкий діапазон рухів;
- демонструє здібності у практичному застосуванні;

- задає багато питань про походження та застосування предметів;
- виявляє незалежність та оригінальність мислення;
- легко пристосовується, активно спілкується, виявляє ініціативу.

Щоб розпізнати *спеціальні здібності* дитини, можна скористатися тестом – анкетною, розробленою спеціалістами в галузі психології Л. де Хааном і Г.Кафом, яка отримала розповсюдження у США.

Тест – анкета **„Про здібності дитини. Як їх упізнати?“**

У дитини абсолютно очевидні **технічні здібності**, якщо вона:

- цікавиться найрізноманітнішими механізмами та машинами;
- любить конструювати моделі, прилади, радіоапаратуру;
- сама докопується до причин зіпсованості і примх механізмів або апаратури, любить загадкові поломки або збої в роботі механізмів;
- може лагодити пошкоджені прилади і механізми, використовувати старі деталі для створення нових іграшок, доробок, знаходить оригінальні рішення;
- уміє і любить малювати, „бачить” креслення та ескізи малюнків;
- цікавиться спеціальною, навіть дорослою технічною літературою.

(6 характерних ознак)

Дитина має **музичні здібності**, якщо вона:

- любить музику та музичні записи, завжди намагається бути там, де можна послухати музику;
- якщо співає або грає на музичних інструментах, вкладає у виконання почуття та енергію, а також свій настрій;
- створює власні мелодії;
- навчилась або навчається грати на будь-якому музичному інструменті.

(4 характерні ознаки)

Артистичний талант у дитини виявляється в тому, що:

- часто, коли їй не вистачає слів, передає свої почуття мімікою, жестами і рухами;
- намагається викликати емоційні реакції в інших, коли з захоплення про щось розповідає;
- змінює тональність голосу, мимоволі імітуючи людину, про яку розповідає;
- з великим бажанням виступає перед аудиторією, причому намагається, щоб його глядачами були дорослі;

- з дивовижною легкістю передражнює чийсь звички, пози, висловлювання;

- пластична і відкрита всьому новому;

- любить і розуміє значення гарного або характерного одягу.

(7 характерних ознак)

У дитини **неабиякий інтелект**, якщо вона:

- добре розмірковує, ясно міркує, розуміє недоказане, висловлює причини і мотиви вчинків інших людей;

- володіє доброю пам'яттю;

- легко і швидко схоплює новий матеріал;

- задає дуже багато продуманих і виправданих ситуацією запитань;

- любить читати книги, причому за власною програмою, що на декілька років випереджує дошкільну або шкільну;

- випереджає своїх однолітків з навчання, причому не обов'язково є відмінником, часто скаржиться, що їй нудно на заняттях;

- значно краще і ширше своїх багатьох однолітків інформована про події і проблеми, що не торкаються її безпосередньо;

- володіє почуттям власної гідності і здорового глузду, не по рокам розважлива і навіть обачлива;

- все дуже добре сприймає, спостережлива, швидко, але не обов'язково гостро реагує на все нове і несподіване в житті.

(9 характерних ознак)

Не гнівайтесь на вашого пустуна – у нього **спортивний талант**:

- він енергійний і весь час хоче рухатись;

- він сміливий до безрозсудства і не боїться синців та гуль;

- він майже завжди бере гору в бійках навкулачки або виграє в якій-небудь спортивній грі;

- невідомо коли він встиг навчитися спритно вправлятися з ковзанами та лижами, м'ячами та ключкою;

- краще за багатьох своїх однолітків фізично розвинений і координований у рухах, рухається легко, пластично, граціозно;

- надає перевагу іграм, змаганням, навіть просто біганні перед книгами і спокійними розвагами;

- здається, що він ніколи серйозно не втомлюється;

- не має значення, чи цікавиться усіма видами спорту чи якимось одним, але у нього є свій герой спортсмен, якого він наслідує.

(8 характерних ознак)

У дитини **літературний таланти**, якщо вона:

- розповідаючи про що-небудь, уміє додержуватись вибраного сюжету, не втрачає основної думки;

- любить фантазувати або імпровізувати на тему дійсної події, причому надає події щось нове та незвичне;

- вибирає в своїх усних або письмових оповіданнях такі слова, які добре передають емоційний стан та почуття героїв сюжету;

- зображує персонажів своїх фантазій живими та цікавими, з характерними людськими рисами;

- любить насамперед писати оповідання, не боїться почати писати роман про власне життя.

(5 характерних ознак)

У дитини здібності до **наукової роботи**, якщо вона:

- володіє явною здатністю до розуміння абстрактних уявлень, до узагальнень;

- уміє чітко висловлювати чужу і власну думку або спостереження, причому нерідко записує їх не для того, щоб похвалитися, а для себе;

- любить читати науково-популярну літературу, дорослі статті та книги, випереджаючи в цьому однолітків на декілька років, причому надає перевагу саме цій, а не розважальній літературі;

- із задоволенням проводить час за створенням власних проектів, конструкцій, схем;

- не журиться і ненадовго остигає до роботи, якщо його винахід або проект не підтримали або навіть висміяли.

(6 характерних ознак)

Учням початкових класів найчастіше властива загальна обдарованість.

Психолого – педагогічна наука виділяє 6 типів дитячої обдарованості:

а) академічна (здатність навчатися успішно з усіх предметів);

б) інтелектуальна (вміння думати, аналізувати, систематизувати);

в) творча (нестандартне мислення);

г) художня (музична, образотворча, сценічна);

д) соціальна (лідерська; активна доброта дитини);

е) психомоторна (спортивна або рухова).

ТЕСТ НА ВИЯВЛЕННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ШКОЛЯРІВ

Правила проведення тесту

Уважно прочитайте кожне запитання.

Обведіть кружечком слово «Так», якщо ви погоджуєтеся з тим, що написано.

Обведіть кружечком слово «Ні», якщо з написаним не погоджуєтесь.

Так	Ні	1	Я люблю писати свої пісні.
Так	Ні	2	Я люблю гуляти сам.
Так	Ні	3	Мої тато і мама люблять гратися зі мною.
Так	Ні	4	Я ставлю чимало запитань.
Так	Ні	5	Скласти оповідання чи казку — безглузда справа.
Так	Ні	6	Мені подобається мати одного чи двох друзів.
Так	Ні	7	Я не заперечую, коли змінюються правила гри..
Так	Ні		Я маю кілька хороших ідей.
Так	Ні	9	Я люблю малювати.
Так	Ні	10	Я люблю речі, які складно виготовити.
Так	Ні	11	Сонечко на малюнку завжди має бути жовтого кольору.
Так	Ні	12	Мені більше подобається розмальовувати малюнки в книжці, ніж малювати їх самому.
Так	Ні	13	Легкі загадки — найцікавіші.
Так	Ні	14	Іноді тато з мамою займаються чимось разом зі мною.
Так	Ні	15	Я цікавлюсь новинками про тварин.
Так	Ні	16	Мій тато любить працювати по господарству, а я йому допомагаю
Так	Ні	17	Я не люблю, коли інші діти ставлять надто багато запитань.
Так	Ні	18	Нелегко знайти собі заняття, коли залишаюся сам.
Так	Ні	19	Мій тато вважає, що я загалом поведжуся правильно.
Так	Ні	20	Я люблю розповіді про далеке минуле.
Так	Ні	21	Я із задоволенням граю у старі ігри.
Так	Ні	22	Коли я хочу щось зробити, але мені складно, я відмовляюсь від займаюсь чимось іншим.
Так	Ні	23	Я люблю гуляти з друзями, а сам — ні.

Підбиття підсумків:

За кожную позитивну відповідь (обведене слово «Так») зараховується один бал, за обведене слово «Ні» — 0 балів.

Увага. В пунктах 5,6,11,13,14,18,19,22,23, 24 оцінювання відбувається таким чином: замість 1 бала зараховують 0, а замість 0 балів — 1 бал. Це робиться тому, що у вказаних пунктах стверджується ознака, протилежна

оціненій. Іншими словами, в цих пунктах за відповідь «Так» зараховується 0 балів, а за відповідь «Ні» — 1 бал.

Схильність дитини до творчості виявляється через: розмаїття інтересів, пластичність розуму, зацікавленість, наполегливість. Нарешті, суттєве значення мають умови в сім'ї дитини.

Проаналізуємо деякі з них.

1. Розмаїття інтересів

Підрахуємо загальну суму балів за відповіді дитини в пунктах 1,5,9,16,21. Кількість набраних балів відповідає ступеню вираження розмаїття інтересів дитини:

I ступінь — 0—1 бал (погано виражені);

II ступінь — 2—3 бали (посередньо виражені);

III ступінь — 4—5 балів (добре виражені).

2. Незалежність

Підрахуйте загальну суму балів за відповіді впливу дитини в пунктах 2, 8, 11, 13, 19, 24. Кількість набраних балів відповідає вираженню незалежності дитини:

I ступінь — 0—1 бал (погано виражена);

II ступінь — 2—3 бали (посередньо виражена);

III ступінь — 4—5 балів (добре виражена).

3. Гнучкість, пристосування

Підрахуйте загальну суму балів за відповіді дитини в пунктах 6, 7, 22. Кількість набраних балів відповідає ступеню вираження зацікавленості дитини:-

I ступінь — 0—1 бал (погано виражена);

II ступінь — 1 бали (посередньо виражена);

III ступінь — 3 бали (добре виражена).

4. Наполегливість

Підрахуйте загальну суму балів за відповіді дитини в пунктах 10,14,23. Кількість набраних балів відповідає ступеню вираження наполегливості дитини:

I ступінь — 0—1 бал (погано виражена);

II ступінь — 2 бали (посередньо виражена);

III ступінь — 3 бали (добре виражена).

5. Допитливість

Підрахуйте загальну суму балів за відповіді дитини в пунктах 4, 12, 18. Кількість набраних балів відповідає ступеню вираження допитливості дитини:

I ступінь — 0—1 бал (погано виражена);

II ступінь — 2 бали (посередньо виражена);

III ступінь — 3 бали (добре виражена).

Відомості про сімейне оточення

Підрахуйте загальну суму балів за відповіді дитини в пунктах 3,15,17,20. Кількість набраних балів відповідає ступеню сприятливого сімейного оточення для розвитку творчих здібностей дитини:

I ступінь — 0—1 бал (погано виражена);

II ступінь — 2 — 3 бали (посередньо виражена);

III ступінь — 4 бали (добре виражена).

Анкета для виявлення обдарованих дітей (вчителю)

Уважно прочитайте й позначте ті характеристики, які притаманні даній дитині:

1. Має великий обсяг інформації.
2. Багатий словниковий запас.
3. Перенесення засвоєного на новий матеріал.
4. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків.
5. Уміння робити висновки.
6. Участь у розв'язуванні складних проблем.
7. Уміння вловлювати складні ідеї.
8. Чутливість до протиріч.
9. Використання альтернативних шляхів пошуку інформації.
10. Аналіз ситуації.
11. Уміння передбачити наслідки.
12. Уміння міркувати.
13. Використання ідей на практиці.
14. Здатність до перетворень.
15. Критичність мислення.
16. Швидкість мислення.
17. Багата уява.
18. Гнучкість мислення.
19. Здатність висловлювати оригінальні ідеї, винаходити щось нове.
20. Висока допитливість.

Тест «Не прогав вундеркінда!»

Кожна дитина має свої, лише їй притаманні риси, які розпізнаються в ранньому віці, тому обов'язок батьків — виявити та розвинути приховані здібності та задатки.

У цьому може допомогти такий *тест*.

1. Ваша дитина навчилася рано, до шестирічного віку, читати:
 - самостійно — 7 балів;
 - за допомогою когось — 5 балів.
2. Читає багато книжок, причому досить швидко — 2 бали.
3. Сама або за допомогою когось зацікавилася словниками та енциклопедіями — 2 бали.
4. Легко навчилася читати, але відчуває труднощі під час читання — 1 бал.
5. Займається, зазвичай, за зачиненими дверима, а друзів має старших за себе — 2 бали.
6. Розмовляє зі старшими на рівних — 2 бали.
7. Ставить багато різних каверзних запитань, інколи заганяючи дорослих у глухий кут — 2 бали.
8. Має готові відповіді навіть на несподівані запитання — 1 бал.
9. Іноді неуважна, але завжди вміє робити цікаві повідомлення (скажімо, після перегляду кінофільму, телепередачі чи спостереження за чим-небудь) — 2 бали.
10. Із задоволенням вступає в бесіду про навколишній світ, самостійно оцінює суспільні явища — 1 бал.
11. Одноманітні справи (миття посуду, легкі навчальні вправи, які не потребують особливих зусиль) викликають нудьгу — 1 бал.
12. Чутлива до несправедливості, навіть якщо це не стосується її особисто — 2 бали.
13. Має багатий словниковий запас і вміло застосовує під час спілкування різні терміни — 2 бали.
14. Любить складні ігри (шахи тощо), які потребують кмітливості — 1 бал.
15. У ранньому віці цікавиться тим, що вивчають старшокласники — 1 бал.
16. Любить різні заняття, причому хоче робити все самостійно — 2 бали.
17. Її цікавить Всесвіт, вона цікавиться питаннями світобудови й усім, що стосується давньої історії — 2 бали.

18. У школі навчається без особливих зусиль, швидко схоплює матеріал та має власну думку з багатьох питань — 2 бали.

19. Має розвинуте почуття сприймання музики, образотворчого мистецтва, навколишнього світу і в усьому знаходить гармонію — 2 бали.

Чи є ваша дитина «вундеркіндом» залежить від того, скільки балів вона отримає під час підрахунку. Слід врахувати, що об'єктивність тестування залежить від чітких відповідей на запитання. Якщо ви набрали **від 10 до 13 балів** — це свідчить про те, що **ваша дитина має певні здібності**, а тому вам слід потурбуватися про те, щоб організувати її навчання та спрямувати розвиток її здібностей у потрібне русло.